Region Stockholm

23

Svar på skrivelse från Liberalerna, Moderaterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna, Miljöpartiet och Socialdemokraterna om mammografi för kvinnor över 74 år

HSN 2018-1405

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Vårdanalys och statistik
Ylva Westander

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2019-08-08

HSN 2018-1405

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Svar på skrivelse från Liberalerna, Moderaterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna, Miljöpartiet och Socialdemokraterna om mammografi för kvinnor över 74 år

Ärendebeskrivning

I en skrivelse till hälso- och sjukvårdsnämnden ger Liberalerna, Moderaterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna, Miljöpartiet och Socialdemokraterna hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att utföra en hälsoekonomisk utredning av att erbjuda avgiftsfri mammografiscreening för kvinnor över 74 år.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Skrivelse från Liberalerna, Moderaterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna, Miljöpartiet och Socialdemokraterna.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

att ge hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att till Socialstyrelsen framföra Region Stockholms förslag om att utreda nyttan av mammografiscreening av kvinnor över 74 år

att i övrigt anse skrivelsen besvarad.

Förvaltningens motivering till förslaget

I Sverige tillämpas ett sedan 30 år tillbaka etablerat screeningprogram för bröstcancer, som vänder sig till en stor grupp kvinnor: år 2019 finns knappt 477 000 kvinnor i Region Stockholm mellan 40 och 74 år, år 2027 förväntas gruppen bestå av 521 000 personer.

Det nationella screeningprogrammet är utformat utifrån den forskning som fanns då programmet startade och som har tillkommit under åren. Kvinnor över 74 år har inte ingått i de studier som programmet är baserat på[1] och således finns inget vetenskapligt underlag som påvisar hälsovinster eller risker med screening för dessa kvinnor. Detta kan mot bakgrund av 2019 års genomsnittliga livslängd för kvinnor naturligtvis betraktas som en brist. Incidensen, det vill säga insjuknandet i bröstcancer, har även sett över tid ökat mest i åldrarna 50–69 år. Högst är insjuknandet i åldersgruppen 60–69 år.[2] Eftersom programmet använts under så lång tid har dock de kvinnor som i år fyller 74 år och som inte nyligen flyttat till Sverige kontinuerligt haft möjlighet att delta i screeningprogrammet och därmed få en eventuell bröstcancer diagnosticerad.

Det länge tillämpade screeningprogrammet får till följd att det skulle krävas studier av mycket stora grupper under lång tid för att få tillräckliga vetenskapliga underlag för att bedöma värdet av utvidgad screening i en högre åldersgrupp.[3] De stora befolkningsunderlag som skulle behövas för att studera denna möjliga nytta gör att frågan inte är lämplig att hantera på regional nivå. Socialstyrelsen har bjudit in till ett möte om de nationella screeningprogrammen under hösten 2019. Hälso- och sjukvårdsdirektören föreslår att Region Stockholm lyfter frågan i detta forum. En hälsoekonomisk utredning föregås lämpligtvis av detta.

På regional nivå finns andra medel att använda för att säkerställa att vård ges efter behov utan åtskillnad utifrån exempelvis ålder. Som konstateras i skrivelsen räddar tidig upptäckt av bröstcancer liv, och det generella screeningprogrammet är en central komponent i denna tidiga upptäckt. Olika kvinnor löper dock olika stor risk att drabbas av bröstcancer; risken hänger samman med flera olika faktorer där bl.a. genetiska förutsättningar, reproduktiva faktorer och livsstilsfaktorer ingår. Förutsättningarna för undersökning och upptäckt av bröstcancer genom mammografi beror också på bröstvävnadens täthet. Regionalt Cancercentrum Stockholm Gotland har startat ett utvecklingsprogram för tidig upptäckt och cancerprevention, med

---

[1] Arbetsdokument: Rekommendation om screening för bröstcancer (Socialstyrelsen)

[2] Engholm G, Ferlay J, Christensen N, Kejs AMT, Hertzum-Larsen R, Johannesen TB, et al.
NORDCAN: Cancer Incidence, Mortality, Prevalence and Survival in the Nordic Countries. Association of the Nordic Cancer Registries. Danish Cancer Society 2014 [updated 25.04.201405.12.2014]. Version 6.1

[3] Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande över Motion 2017:68 av Gunilla Roxby-Cromvall (V) om mammografi för kvinnor över 74 år, dnr. LS 2017-1307-7

beräknat slutår 2021, där bland annat riskstratifierad bröstcancerscreening ingår. Det innebär att screeningen ska skräddarsys (stratifieras) för kvinnor utifrån deras cancerrisk och förutsättningar för upptäckt. En sådan individualiserad screening gör fasta åldersgränser för hela populationer mindre relevanta, eftersom individanpassningen kan komma att innebära att kvinnor i riskgrupper följs högre upp i åldrarna. Det innebär att arbete pågår inom regionen för att möta och agera på den risk för att bröstcancer hos kvinnor över 74 år, som beskrivs i skrivelsen, inte upptäcks och behandlas i tid.

Björn Eriksson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Susanna Lagersten
Tf. Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Akten

Stockholms läns landsting

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Liberalerna
Moderaterna
Centerpartiet
Kristdemokraterna
Miljöpartiet
Socialdemokraterna (anslöt sig). Ge

SKRIVELSE

2018-11-06

STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING
HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSNÄMNDEN
2018 -11- 06
Dnr HSN 2018-1405

Skrivelse angående mammografi för kvinnor över 74 år

Det är väl känt att var femte kvinna som drabbas av bröstcancer är äldre än 74 år, trots detta upphör kallelser till mammografi per automatik efter 74. Det innebär att bröstcancer hos kvinnor över 75 år riskerar att inte upptäckas i tid, vilket påverkar chanserna till en lyckosam behandling. Risken att dö i bröstcancer minskar med upp till 25 procent för dem som deltagit i mammografi. Tidig upptäckt räddar liv.

Koalitionen menar att intresset i samhället är stort gällande mammografi för kvinnor över 74 år. Motioner lämnas in både i riksdag och landsting från flera partier, Cancerfonden driver frågan hårt tillsammans med Bröstcancerföreningarnas riksorganisation.

Åldersgränsen på 74 år bör sättas i en kontext. Socialstyrelsens analyser av hälsovinster och risker som ligger till grund för screeningprogrammet sattes för över 30 år sedan och den exkluderar äldre. Värdet av mammografi för äldre kvinnor i studier som kommit senare borde analyseras mer ingående inte minst med tanke på vad Statens medicinsketiska råd, Smer, skriver i sitt remissvar om Socialstyrelsens rekommendationer om screening (2013). Smer anser att de etiska aspekterna på övre åldersgräns för screening för bröstcancer och tjock- och ändtarmscancer borde analyseras. De åldersgränser som använts i randomiserade studier kan vara åldersdiskriminerande och leda till eventuell åldersdiskriminering när resultaten omsätts i praktiska rekommendationer.

Koalitionen ger därför hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att utföra en hälsoekonomisk utredning av att erbjuda avgiftsfri mammografiscreening för kvinnor över 74 år.

Http://www.smer.se/remissvar/remissvar-modell-for-nationella-screeningprogram-samt-rekommendationer-om-screening/1